

Előfizetési ár:
 Egész évre — — — 4 K.
 Fél évre — — — 2 K.
 Negyed évre — — — 1 K.
 Egyes szám — — — 20 f.

Felelős szerkesztő:
SUGÁR KÁROLY
 m. k. főerdőmérnök.

Főmunkatárs:
BALOGH ERNŐ
 m. k. főerdőmérnök.

AZ ERDŐ

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
 erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfélszoros egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az állásinálát és kereslet rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság havasgazdálkodása. (Székely József.)

Villamosság az erdő szolgálatában.

Meglőtt madarak viselkedése a lövés minőségéhez mérten. (Dr. Kukuljevič József.)

Gazdasági tanácsadó: A tojás mesterséges eltartása (bl).

Különfélék: Szigorú törvény erdei és mezei kihágásokra. — Kosárfű metszése. — Esőcseppek nagysága. — Sárgult fehérmű. — Nyugdíjbiztosítás. — Merénylet egy erdőkerülő ellen. — A vadak távirója. — Faragó Béla árjegyzéke. — Milyen régi a méz. — Tigrisek harcza. — Időjelzés.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca: A jobb hely. (Bexheft Lilly.)

A máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság havasgazdálkodása.

(Vége.)

Irta: Székely József m. kir. főerdőmérnök.

Fejő lány van 9; ezek mindenike 12—13 drb. tehenet fej. Az idénybéren kívül mindenik naponként és fejenként 1 liter édes tejet és lefözlött tejet annyit, a mennyit saját táplálkozásához óhajt.

Napi tej mennyiség átlag 750 liter és ebből készül naponta 30 kgr. thea-vaj.

A vaj kilogrammját 2 K. 20 fillérrel a lefözlött tejből készült sovány sajtot kilogrammonként 30 fillérrel és a lefözlött tejet magát literenként helyben 5 fillérrel árulja a szövetkezet.

A «Melotto»-féle fölöző gép óránként 250 liter tejet fölöz le. A «Holstein»-féle «Viktoria» vajköpülő pedig 30 perc alatt 75 liter tejfölből köpüli ki a vajat, a mely a vajgyuró segélyével az irótól mentesítettik.

A tiszabogdányi tejszövetkezet is kincstári felügyelet alatt áll és vezetője az erdőgazdálkodás kezelője.

A havas pásztánkénti trágyázását a tanyás végzi, a ki a két szamar után akasztott, hátul lebillenő ajtóval ellátott talyigát fel- és leterheli. Ennek havi bére 80 kor.

A tejszövetkezet berendezése hasonlít az előbb ismerttetthez, azzal a különbséggel, hogy ez kisebb méretű.

A rahói m. kir. erdőgazdálkodás felügyelete alatt álló «Terentin-Dumen» havason működő tejszövetkezet ismeretására szolgáljanak a következők.

Itt is, mint a «Rohnyeszka» havason, két darab 30 méter hosszú — de már újabb lévén — 8·0 méter széles, hosszalású istálló van. Ezekon kívül a tejfeldolgozó helyiséggel egy fedél alatt álló sajtmesteri lakás épülete és a hűtőkamra van.

Az erdőgazdálkodás kerületében összesen 800 kat. holdnyi havasi legelő van. Ebből a Terentin-Dumen havason működő tejszövetkezet célját 300 kat. hold havasi legelő szolgálja.

A tejszövetkezetben van 142 drb. fejős tehén.

Az előbbi havasoknál leírt építkezésektől itt az az eltérés mutatkozik, hogy mindkét istálló, négy oldalt bárdolt gerendából épült és nem drányiczával, hanem zsindegyel van fedve. Az istállók itt is hosszalásuak ugyan, de már a legújabb tapasztalatokból kifolyólag 8·0 m. szélesre épültek.

Az alkalmazásban levő gépek a tiszabogdányi tejszövetkezetnél használtakhoz hasonlóak.

Itt alkalmazásban van 12 fejő lány. Bérök mint az előbbi tejszövetkezetnél.

Van 1 vajmester és 1 segédvajmester. Egy liter tejért ennél a tejszövetkezetnél is 11 fillér ár volt a múlt évben elérhető.

E tejszövetkezet az 1907 évben, mint működése első évében termelt és értékesített 25 q. thea-vajat, és 15 q. sovány sajtot.

A vaj ára 220 korona, a sajt ára 32 korona volt q-ként.

A vajat itt is lóháton szállítják le a vasuti állomásra, illetőleg az erdőgazdálkodásához, még pedig összekötött és a ló hátán lévő fanyergen átvett két faladában. A két láda feneke homorú, hogy a ló oldalát ne sértse és ahhoz jobban hozzáalpujon. Egy ilyen ládába 50 kgr. vaj csomagolható.

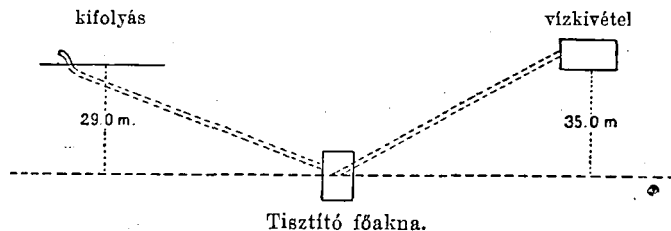
Ennek a tejszövetkezetnek a nevezetessége az, hogy a gazdasági épületek mellett víz nem lévén, a marha itatására és egyéb célokra is nélkülözhetlenül szükséges vízmennyiséget egy mesterséges vízvezeték szolgáltatja, mely a havas egy távolabbi helyéről van a következő módon ide vezetve:

A forrásnál, mélyen beágyalva, egy nagyobb 4·0 méter széles, 5·0 méter hosszú és 2·0 méter mély tölgyfa szek-

rény van elhelyezve. E szekrény egy közfal által, mely a hosszabb oldalakat felezi, két egyenlő részre van osztva. Ezek egyikében — a beömlés oldalán — kavics réteg van berakva, ez képezi a szűrőt. Ebből a rekeszből, egy részen át, a már megszürt víz, a másik részbe ömlik, a melyből egy sűrű szitával ellátott 2·5 cm. belső átmérőjű vascsövön át kifolyik. E vascső 120—140 cm. mélyen van a földre lefektetve és 650 méter hosszú.

Minden 100 méternél egy akna van, a mely a csőszakasznak a megvizsgálhatására szolgál az esetre, ha a vízvezetéknel eldugulás, vagy csőrepedés állana be.

A vízkivétel és a vezeték legmélyebb pontja között 35 méter szintkülönbség van, míg a hegy másik oldalán levő kifolyás és a legmélyebb pont közötti szintkülönbség 29·0 méter.

A vízvezeték építési költsége kerek számban 3500 kor. A vízvezeték kiömlő végén egy hajlított vascső van, a melyen át a víz, a közvetlenül alatta elhelyezett és lépcső alakulag egymás folytába illesztett itató vályúba ömlik. E vascsövet téli lecsavarják és a vezető csövet elzárják.

Bemutatom még ide iktatva a rahói Terentin-Dumen

KIVONAT

a rahói m. kir. erdőgondnokság által kezelt Terentin-Dumen havasi tejszövetkezet 1908. évi nyilvántartójából.

Tételezszám	Idő		Átvett egész tejmennyiség			Kiadott			Ebből nyeretett		Köpiülés által nyeretett		Egy kgr. vajhoz szükséges tej	Eladatott lefolyóztó tej és író	Sajtkészítésre felhasználott		Ebből nyeretett		Megjegyzés
	1908. év		reggel	este	összesen	illetményeseknek	sajtkészítéshez	vajkészítéshez	tejszín	lefolyóztó tej	vaj	író			egész tej	lefolyóztó tej	sajt	orda	
	hó	nap																	
1.	VI.	3.	—	295·0	295·0	1·5	—	293·5	40·0	155·0	11·5	30	25	—	—	155	20	—	
2.	VI.	4.	411·0	329·0	740·0	8·5	—	731·5	90·0	640·0	29·5	60	25	—	—	640	54	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6.	VI.	8.	439·0	383·0	822·0	20·0	—	802·0	112·0	698·0	36·5	35	22	—	—	690	71	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18.	VI.	20.	345·5	411·5	757·0	20·0	—	737·0	93·0	644·0	29·75	34	25	—	—	644	54	—	

TÁRCZA.

A jobb hely.

Irta: *Bezheft Lilly.*

— Az édes anyám halálán van, — jajgatott Kati és nem akarta elmosni az edényt. Ha el nem ereszt a nagysága, leugrom az emeletről.

Már úgy, ha azonnal ki nem adják a könyvét.

Verebélyiné kalapban és keztyűben, selyemruhában állt előtte, ugyancsak mint a megelevenedett kétségbeesés. — Kati lelkem, az isten áldja meg, legyen esze, nem mehet el, — mondta már ötödször, sőt már nem is tegezte Katit, mint azelőtt.

— A napamasszony érkezik, a méltóságos főispánné, idejön vacsorára, először életében.

Annyi év után sikerült végre a gögös rokonságot a házhoz édesgetni. És el kell sülyedni a szégyentől, ha nem lesz cseléd.

De Kati megkötötte magát. Úgy folyják ki a szeme, ha meg nem teszi. Leugrik az emeletről. Vegye a lelkeré a nagyságos asszony, ha van lelke hozzá.

Kinyitotta az előszobaajtót és sirva ment ki a folyo-

sóra, hogy az öreg nagysága maga futott utána ijedten. Még kárt tesz magában és fizetheti érte a temetést.

Az udvari lakásból előjött erre a suszterné és azt mondta:

— Így üldözik a népet. Mert nincs cseléd-sztrájk. Majd lesz még az is.

A szenes-vasalót letette a kezéből a selyemruhási úriasszony elé, s a mint kifújta belőle a hamút, a selyemruha tele lett szétszálló pörnyével.

— Csak lármázz Kati, hadd fusson össze a ház, — kiáltja fel kedélyesen az inas az első emeletről.

És csakugyan minden ablakból borzas fejek kukkannak elő, a suszterék fia kiölti a nyelvét és rothadt barackot dob az öreg nagysága felé. A házmester erre megveri, hogy rend legyen és most már a kölyök is ordítani kezd.

— Az idegeim, — sóhajtja még Verebélyiné. Aztán belöki Katit a konyhába. — És most pakkolj. — Ráfordítja a kulcsot az előszobaajtóra, s a pénztárczát kivesszi a ridiküljéből.

— Összetörted a gyümölcsös tálat. Az három korona. Pomadét vettem a hajadnak. Az hatvan fillér. A ruhánakvalót pedig, a mit a lányom vett, itt hagyod.

havasi tejszövetkezet 1908. évi nyilvántartójának egy töredékét.

Ez alkalommal még tanulságosnak tartom a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületébe tartozó havasgazdálkodást megvilágító táblázatot — melynek adatait Czékus György m. kir. erdőtanácsos úr volt szíves rendelkezésünkre bocsátani — bemutatni.

KIMUTATÁSA

a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság alá tartozó havas-területeknek, az azokra 1908. évben felhajtott marha neme és darabszámának és az azok után fűbérben befizetett pénzeszegeknek.

Összes havasterület	— — — — —	45,070-25 kat. hold.
Erre felhajtott összesen:		
tehén	— — — — —	3972 drb.
ökör	— — — — —	3659 „
növendékmарha	— — — — —	7148 „
ló és csikó	— — — — —	386 „
juh és bárány	— — — — —	26,548 „
sértés és malacz	— — — — —	34 „
Összesen	— — — — —	41,747 drb. azaz

15,400 normáljószág.

Ezek után befolyt fűbérben 82,231 K. 71 fillér.

Fűbér normáljószágokként:

a tiszavölgyi erdőgondnokságok kerületében	4 K. 40 fill.
a többi	5 „ 50 „

Ha az összes havasok ily módon be lesznek rendezve, a felvezető utak kiépülnek — a mi tekintettel a rendkívül nagy költségre csak hosszabb idő múltán várható — és a havasi legelők okszerű ápolással elsőrendű minőségűvé lesznek és ez által a jelenleg megállapított marhabíráruk lényegesen fokozódni fog, akkor a havasi legeltetés a marhatenyésztés terén elsőrendű tényezővé fog válni.

Villamosság az erdő szolgálatában.

Az ipari és gazdasági termelés minden ágában oly mélyreható változásokat előidézett villamos erő és annak kihasználása aránylag csak későn nyert alkalmazást az erdőüzemben, nem azért, mintha az erdőgazdaság és az erdő termékeinek feldolgozása nem követelné meg szintén ezt az idő és pénz megtakarító erőt, mely a villamossági technika vívmányaiban az egész modern gazdasági munkára nézve kínálkozik, hanem főleg azért, mivel minden művelési ág között jóformán az erdő művelése az, mely eszközeiben, módszerében a legkonzervatívabb s a haladó kor változásaihoz legkésőbbben simul. Mindamellet ma már a villamos idő- és munkamegtakarító gépek ide is megtalálták útjokat, hála különösen Edison korszakalkotó fölfedezéseinek, a kinek különösen távbeszélője teljesen átalakította az erdő munkásainak életviszonyait s régóta érzett hiányt pótló intézményévé vált az erdőben foglalkozóknak.

A telefon behatolt már Amerika rengeteg erdőseibe is, úgy hogy a favágók folytonos érintkezésben állnak a külvilággal, még ha száz mértföldre vannak is attól. De nemcsak az új-, hanem az óvilág számos erdőseiben is egyre-másra állítottak fel és rendeztek be újabb időben telefonhuzalokat, úgy hogy a fakereskedők és érdekelték meg vannak ma már győződve, hogy nincs már messze az idő, a mikor minden mértföldnyi erdőséggel, a hol favágók foglalkoznak, telefonon lehet majd érintkezni.

Montana (Amerika) erdőseiben sok telefonszekerényt lehet már látni a fákhöz erősítve, s ezek oly rohamosan szaporodnak, hogy nemsokára minden fadöntő abban a helyzetben lesz, hogy a fűrészmalmokkal minden időben

Mire Kati újra le akar ugrani az emeletről. De most már elébe áll a nagyságos asszony.

— Elhord magad. Aztán leugorhatsz, ha tetszik. Ha az ajtót bezártam a hátad mögött.

Lent a kapuban már várta a Fáni a Katit. Kati pedig nem sirt, hanem átkozódott a lehúzott koronák miatt, mikor lement a lépcsőn.

Dehogy is volt baja az édes anyjának.

Az öreg nagysága pedig a legszebb levélpapírján áradozó levelet írt a napamasszonyának. Hogy el kellett kergetni a szakácsnét (még a hamislevest se tudta berántani Kati egyedül, de ezt a világnak nem kell tudni.) Tehát el kellett kergetni a szakácsnét, mert lopott, s hogy akármilyen szedett-vedett vacsorával nem sértheti meg legkedvesebb vendégét. Inkább, ha megengedik, majd ő vacsorázik velük a Hungáriában.

Fáni pedig azt mondta a Katinak, mikor elindultak a Mester-uteza felé:

— Ne búsulj. Bizonyosan beteg lett a méregtől. Hát mit mondott a tejemre, hogy az olyan lötyty nem kell neki többet. Nohát nem kell. Tudom én, hogy finom helyet szerzek neked. Ahonnét lejárhatsz még a promenádra is.

A kvártélyos asszony viczeházmesterné volt a Mester-utezában.

A viczelakás a pinczében lett volna, de a viczéék egy üres boltban laktak. A viczeházmester utezaseprő volt és ezért fővárosi alkalmazottnak nevezette magát. Tavaly jöttek vissza Amerikából, mert ott se adnak tisztességes munkát a tisztességes embernek.

Öt koffer állt a szobában, s az asztalra boros üveget tett a gazda, mikor Fániék megérkeztek.

— Elhoztam a Katit, — mondta, mire a viczené kicsinylőn az új lakó batyújára nézett.

— A kufferja a helyben maradt, onnét viszi egyenest ha beáll — hazudta Fáni, mert derogált neki, hogy tejesasszony létére a rokonának még kofferja sincs.

— Aztán vasárnap kiöltözködj ám, ha érted gyűvők. Helybe megyünk.

Ez Katinak szólt, a ki az új környezetben sokkal bátortalanabbnak érezte magát, mint az öreg nagyságánál. Itt dehogy mert volna visszafeleselni. Meg itt ember is volt.

Az egyik cselédleány elkezdett dalolni, a mire Kat elsírta magát.

közvetlen érintkezésbe tehesse magát, az emberekkel beszélhessen, a kik a fa usztatását ellenőrzik a nagy folyókon. Továbbá a nagy víziútak partjain is telefon-drótok vonulnak ma már el s a gyors és könnyű összeköttetés által lehetségessé vált jövőre elkerülni az oly sűrűn előforduló fennakadásokat.

De nemcsak az idő kimélésére és megtakarítására nyújt módot a telefon-összeköttetés az erdőkben, hanem baleset előfordulása esetén is jelentékeny szolgálatokat van hivatva teljesíteni. Tanulságul szolgál erre az az eset, mely éppen a vancouveri erdőségeiben az első telefonvonalak berendezését követő időben történt. Három ember ép egy 200 láb magas fa ledöntésével volt elfoglalva, mikor a ledöntött fa kettőt ezek közül maga alá temetett, a nélkül, hogy veszedelmesen megsebezte volna őket. A harmadik mindent elkövetett szerencsétlenül járt társai megmentése érdekében, s mikor látta, hogy ez lehetetlen, a legközelebb eső telephez fordult telefonon, a honnan segínyt kért, mely aztán szerencsére még idejekorán megérkezett.

A meddig a telefon az erdőbe be nem volt vezetve, Kanada és Amerika nagy erdőségeiben minden fadöntőtársaság kötelezve volt nagyszámú személyzetet tartani, mely telepről telepre járt, hogy értesítéseket és utasításokat hozzanak a fűrészmalomoktól, s mivel ezek sokszor 45 kilométernyi útat is tettek meg egy nap, a mi az erdők sűrűségét tekintve, nem volt könnyű dolog, az egész sok idővesztéssel volt összekötve. Most ezt a szolgálatot néhány telefondrót pár perc alatt és csekély költséggel elvégzi. Montanában és más államokban a legtöbb favágó csapat bizonyos időkben jelt kap az indulásra; a munkavezető utasításait dróton kapja meg, ily módon értekeznek a munkások egymással és család-

jaikkal s ez a körülmény azt a benyomást kelti fel bennök, hogy nincsenek többé úgy elvága a világtól, mint eddig.

Sok favágó egész éven át az erdőben marad, s a telepek gyakran 150—225 kilométernyire vannak a polgárosult világtól. Tizenkét hónapon át nem látják családjukat, s ezelőtt érintkezni sem tudtak velök. Egész esztendőből hat hónapon át tökéletesen be voltak havazva, s ha akarták volna, sem találhatták volna meg az útat ki az erdőből. Elképzelhető, hogy milyen öröm volt ezeknek az embereknek a távbeszélő. Ennek segélyével képesek lettek családjajuktól gyakran levélbeli értesítést is venni, a mennyiben a nagy fűrésztelepek tulajdonosai úgy rendelkeztek, hogy minden favágó felesége a főtelepre intézhesse levelét, a honnan ennek tartalmát távbeszélőn tudatják a távol dolgozó munkással.

De nemcsak a telefonban talál a villamos erő hasznos alkalmazást az erdőgazdálkodásnál, hanem a fadöntésnél is olcsóbb és jobb methodusok életbeléptetését tette lehetővé.

Az amerikai nagy erdőterületek vágatásánál ugyanis már rég nem elegendő az emberi erő; azért először vízszintes gőzfűrészek használatához folyamodtak, a melyek nagyjában meg is feleltek a hozzájuk fűzött várakozásoknak, de nem mindenben, mert egyfelől a gőzgépek tüzelése állandó tűzveszéllyel járt, másfelől pedig a nagy és súlyos fűrészeknek is egyik fától a másikhoz szállítása sok időt rabolt el.

Ez vezetett arra az eszmére, hogy a fatörzseket villamos árammal izzásig hevített dróttal vágják át. S ez a kísérlet oly sikerrel járt, hogy az új eljárást nemsokára általánosan felkapták.

A szükséges dynamogépet a gőzmotorral együtt lehe-

— Mit rontod a többi kedvét, — szólt rá az ember. Nem siralomház ez.

Kati pedig szégyenkezve elhallgatott.

Másnap neki kellett felsúrolni a lépesőt a vicze helyett. A lányok ezért vicze Katinak csúfolták. És vasárnap reggel már el volt szánva, hogy akárhova beáll.

Fánin ezerrétű szoknya volt, mikor eljött a Katiért. Virágos kendőt kötött a nyakára, s a kezében egész csomó százszorszépet tartott.

— Aztán ne mukkanj, ha én beszélek, — oktatta. — Mindent tudsz. Főzni is, felszolgálni is, még frizérozni is, ha kell. Finom helyre fel se vesznek másképp.

Kint az utcán sétatálczás legény lépett a Fánihoz és az is velük jött most egy darabig.

— Földi, — mondta Fáni és nevetett a Kati ügyüségén, a ki azon csodálkozott, hogy sohase látta előbb a faluban.

A földi aztán megvárta Fánit a kocsmában, s a lányok bementek az uradalmi tejsarnokba az Óriás-utca sarkán.

— Itt a Kati kezeit csókolom.

A nagysága a jégsekrény mellett ült, s a két asztal közt a gyerekek viaskodtak.

— Na jól van, hát mennyi bért akar? — kérdezte Neumanné s a kövér csuklyójára fűzött aranylánczcal játszott. Közbe vevők jöttek és Kati álmélkodva látta a lábában a sok pénzt.

— Nálam kisasszonynak kell lenni, — mondta az asszony. — Akár czukrászfrajláknak is kitanul.

Kati egészen el volt kábulva a dicsőségtől és Neumanné le is alkudott a fizetéséből három koronát.

Megengedték, hogy itt maradjon, s aztán beküldték a maszatos gyerekeket felöltöztetni.

Sötét kis szoba volt az üzlet mögött, sparherddel a sarokban. — Ez a lakás, — mondta a nagysága. — Maga a boltban alszik a gyerekekkel.

Kati szédült a boldogságtól. Finom, utcai ablakos boltban fog aludni. Mint az igazi kisasszonyok.

Délután a nagysága a kávéházba ment, s ő kimehetett a ligetbe a gyerekekkel.

Kaczkiásan kihúzta magát és azt gondolta: — Kár, hogy kalapom nincs. Guvernátnak néznének az emberek.

tőleg a tűzveszélyt kizáró helyen állítják fel s az áramot egy könnyen mozgatható kábellel vezetik a munka színhelyére. A vágásra egy platinadrót szolgál, melyet az áram izzásig hevít, a melyet ezután a ledöntendő főtörzsön vezetnek keresztül. Az e célra szolgáló készülékek természetesen sokkal könnyebben és kényelmesebben hordozhatók, mint a gőzfűrészek a hozzávaló kisegítő gépekkel, s a villamos fűrészek működése is olyan gyors, hogy minden egyébtől eltekintve, már csak a nagyobb olesóság és időmegtakarítás szempontja is ajánlja ez új eljárást.

Meglőtt madarak viselkedése a lövés minőségéhez mérten.

Irta: Kukuljevič József dr., m. kir. állatorvos.

Nem lesz érdektelen vadászokra és erdészekre nézve egynehány rövid szóval ismertetni *Eugen Donner* megfigyeléseit, melyeket arra nézve tett, mint viselkednek a madarak egyes lövési sebekkel szemben. Szükséges szerintem ezeket mindenkinek ismernie, annál is inkább, mert ezek ismerete nélkül sok esetben a meglőtt madarat elveszthetjük szemünk elől, másrészt pedig a megsebzés után, a kinzás elkerülése céljából szükséges a lövés után az elejtett madáron segíteni, avagy a lövéshez mérten kiszívódását siettetni.

Mint ismeretes, az embereknél sem halálhozó minden sebzés és annak foka boncztoni alapokra vezethető vissza. Mennél nemesebb szerv sérül meg, annál bizonyosabb a halál bekövetkezése és ugyanez áll az állatoknál is.

Miután az idegrendszer az, mely az egész szervezetet irányítja, természetes, hogy az egyes idegek és központok sérüléséhez mérten fognak a lövés hatásának tünetei alakulni. *Eugen Donner* e tünetekből következtet arra, hogy a lövés által halálosan sérült-e meg valamely madár vagy csak könnyen.

Erre vonatkozó észleleteit az *Ornithologische Monatschrift* 54. évfolyamának 8. számában teszi közzé.*

Ezek szerint megfigyelte, hogy a fejet ért lövési sebek, különösen akkor, ha az agyvelő sértetett meg, rendszerint halált okozók, de a lövés hatása különös alakban jelentkezik. Példaképen felhozza, hogy egy izben egy fa ormán ülő kányát, mely háttal ült feléje, megserétezett. A kánya, mintha nyujtón tornázna, körforgást végzett a karmaival szorosan tartott ágon, fejét azonban lelógatá, ez azonban csak egynehány másodpercig tartott, aztán holtan leesett. Megvizsgálva az állatot, a koponya hátsó részéből kiinduló és a homloki részén kijövő lövési csatornát talált, tehát egyetlen serét, mely az agyat átjárta, okozta az állat elhullását. Más esetben a lövés után ugyanazon tüneteket észlelte, midőn egy fakuszt sebzett meg ugyanily módon.

Más esetben egy szarkát lőtt meg, mely oldalt volt feléje fordulva, de a lövés után mozdulatlanul tovább

ült a fán, felmászva az állatért, látta, hogy a szarkának mindkét szemét kilötte. Az állat ösztönét követve nem mozdult, hogy magát biztos veszélynek ki ne tegye, sőt még akkor sem mozdult, midőn a fa mozgott.

Más esetben egy veréb szemét lötte ki, de ez vigyázott, hogy sebének ne essen áldozatul.

Egy más alkalommal mogyoróbokrok között tanyázó madarat lőtt meg, tollai szerte-széjjel repültek a lövés után, az állat pedig egy fenyőbokorba menekült körülbelül 150 lépésnyi távolságot repülve. Repülésén észre lehetett venni, hogy erősen meg van sebezve, mert mindinkább gyengültek a szárnycsapások és az állat mindinkább a föld felé közeledett. Végre leesve, kezébe kerítette, megvizsgálva látta, hogy egész alsó állkapcsa szét van ronesolva, azonkívül hasán is volt lövési csatorna látható. Kiirtva az állatot, hogy szenvedéseitől megkímélje, felbonczolta és megállapította, hogy a lövés a beleket és gyomrot sértette meg és a tüdő közelében akadt meg a serét. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a hason ejtett lövési sebek mindig bizonyos időre halálosak és így csak úgy magyarázható meg az állat tovább repülése nagy távolságra, hogy biztos menedéket akart keresni. Ebből magyarázható, hogy vadászberek, ha biztos tudatában vannak annak, hogy valamely madarat meglőtték, azért nem találják meg, mert a hason történt lövési sérülések után a madarak még jó messzire elrepülnek, legfeljebb egy tünet, az, hogy lábait lelógatja, árulja el, hogy el lettek találva. *Donner* hangsúlyozza, hogy abból, hogy valamely madár tovább repül lövés után, ne következtessünk könnyű sérülésre, hanem a mennyire lehet, keressük fel és mentjük meg a további kinlódástól.

Megfigyelte azt, hogy feltétlen halált hozók a nyakat ért lövési sebek, mert ilyenkor a nagy véredények sérülnek meg.

Különösen viselkednek a madarak a lepattanó lövésekre, a mikor is a hirtelen erős ütődés folytán elkábulnak és mintegy holtan leesnek, de csakhamar magukhoz térnek.

Az egyes szervek sérülése is különböző tüneteket mutat.

Igy pl. a veséket ért lövésnél a madarak még egy néhány pillanatig az ágon maradnak, azután hirtelen leszédülve elhullanak, szájukon vér ömlik ki. Feltétlen halált hozók a fejet ért lövési sebekon kívül azok, melyek a szívet érik és pedig legtöbbször nyomban beáll a halál a lövés pillanatában. Ha ez azonban nem következne be, úgy a madarak ily lövések után merőleges irányban elszállnak ülő helyzetükből és hirtelen lezuhannak, mint egy magasból eső kő. *Donner* ezt úgy magyarázza, hogy a madár a lövés pillanatában csak egy erős nyomást érez, ez elől akar kitérni és csak ha az elvérézés beáll, esik le a földre.

Egészen másképp viselkednek azon madarak, a melyeknél a lövés a tüdőt érte. A lövés által előidézett tüdővézés a légszűrőbe hatol, az állat lélegzése megnehezített és hogy könnyebben levegőt kapjon, fejét az ég felé tartja és feljebb repül, míg levegő hiányában

* «Etwas über Schusswunden bei Vögeln».

összeesik, illetve holtan lezuhan. Ha a serét a lövéskor nagyobb roncsolást okozott, úgy a madarak azonnal holtan esnek le.

Megint másképp viselkednek azon madarak, a melyeknek végtagjuk sérült meg. Ezek rendszerint a lövés után tollaikat hullatva leesnek és biztos martalékaivá válnak üldözőiknek. Megmenekülnek azonban azok, a melyek a szárnyuk sérülése után lábaikkal tudnak menekülni, pl. foglyok, snepfek. Ezeknél megeshetik, hogy a csontok összeforradása, csonthegek képződése folytán a madár tovább életben marad, repülni azonban nem tud.

Egész különösen viselkednek azon madarak, a melyeknek lábuk sérült meg a lövés folytán, ezek tovább repülnek, csak épen sérült végtagjaik lógása árulja el, hogy meg vannak sebezve.

Ezt legjobban bizonyítják azon esetek, midőn pl. a madarak valami fogóba kerültek; ösztönüknél fogva szabadulni kívánnak a veszélyből és inkább áldozatul esik egyik lábuk, míg ők ennek árán megszabadulva tovább repülnek és még jó ideig élnek. Számosan megfigyelték azt, hogy az ilyen végtag-sebzett madarak, csak hogy életüket megmentésük, maguk is beavatkoznak sebészileg. Addig-addig csipegetik csőrükkel a talán egy izomroston lógó végtagot, míg az leesik és így megszabadulva a holt tehertől, könnyebben tovább repülnek.

Megfigyelték azt, hogy a szalonkák egész mesterséges kötéseket alkalmaznak sebzett végtagjaik csonkján, a mely kötésekben fű, toll és lomblevelek voltak vérrel oda tapasztva a csonkhoz.

Mindezen megfigyelések közlése után *Donner* állatvédelmi szempontból is elbírálja a lövéseket és főleg azt hangoztatja, hogy vadászembernek mindig erkölcsi kötelessége az általa megsebzett vad fájdalmát enyhíteni vagy azoktól azokat megszabadítani, mert embertelenség csak kedvtelésből valamely élő lényre löni és sebesülés után azt fájdalmaival, kinjával együtt sorsára hagyni.

Ha már egy madarat megsebezünk és annak halálos sebet okozunk, úgy azt legemberségesebb dolog kiirtani, de azt is oly módon, hogy ne soká szenvedjen.

Legtöbbször a vadászok kitépik a meglőtt madár evező tollát és azzal szúrják át a nyult agyat. Ez azonban fiatal madaraknál, a hol a toll még puha, csak újabb kínzást jelent.

Sokan valamely kemény tárgyhoz, köbhöz verik a megsebzett madár fejét, ez azonban szerintem nagyon undorító és embertelen eljárás, mert ha az ütés nem elég erős, úgy csak újabb fájdalmat okoznak a madárnak.

A kiirtás egyik módja a fej elesavarása, ez nem okoz oly nagy fájdalmat és gyorsan végez az állattal.

Mások ismét különösen kis szárnyasoknál a szívre gyakorolnak hüvelykujjukkal nagy nyomást, hogy így a szív szétrepedjen. Ez azonban szintén kínzó eljárás, mert ha nem jó helyen és nem elég erősen alkalmazza a nyomást, az állat ismét újabb nagyobb szenvedésnek van kitéve.

Szerintem nem okozna nehézséget, ha minden vadászember kabátja gallérjába egy gombostűt tűzne és adott

esetben a nyakszirten a koponya és csigolyák egyesülési helyén beszúrva, az agyat megsebezve az állat hirtelen elhullását idézné elő.

Vigyázzunk tehát a madarak lövésénél a jelentkező tünetekre és sohase hagyjuk magára a meglőtt madarat, ne resteljük azt leesése után felkeresni, felkutatni és ha szenvedését látjuk, jusson eszünkbe, hogy az is érző, szenvedő lény, Isten teremtménye és ha már fájdalmat okoztunk, ne tegyük ki további szenvedésnek, hanem emberségesen szabadítsuk meg attól.

Gazdasági tanácsadó.

Rovatvezető: *Hreblay* Emil m. kir. gazdasági felügyelő.

A tojás mesterséges eltartása. *Szenle* úr a «Húszszemlé»-ben erről a következőleg ír:

A tojás mesterséges eltartásának az a célja, hogy a tojás elromlása megakadályoztassék, hogy az természetes kinézését, rendes szagát és jó ízét megtartsa. A tojás eltartásának útjában állanak, a hőmérséklet változásai, a levegő víztartalma, a penészgombák és a baktériumok.

A magas hőmérséklet következtében a tojás víz-állományának egy része elpárolog és a tojás elveszti jó ízét.

A penészgombák és baktériumok pedig leggyakrabban azokat a foltokat létesítik a tojásokon, a melyeket erősebb fény alkalmazása esetén rajtuk látni lehet.

Az eltartandó tojások közül az egészen frisseket kell kiválasztani. Ezek felismerhetők a tojashéj kinézéséről, rendes súlyukról s a fénynél mutatkozó kinézésükről, mely vizsgálatnál a tojás héjának és a fehérének teljesen átlátszónak kell lennie. A piszkos héjak 55—60°-os alkohollal tisztítandók meg és jól letörülendők.

A tojás-eltartás módjai három főcsoportba oszthatók:

1. Száraz úton való eltartás, a tojás előkészítése nélkül.
2. Száraz úton való eltartás, a tojás előkészítésével.
3. Eltartás folyadékban.

I. Száraz úton való eltartás, a tojás előkészítése nélkül. A hőmérsék, melynek a tojásokat kiteszszük, eléggé alacsony legyen, hogy megakadályozza a penészgombák fejlődését, a nélkül, hogy 1°-nál alacsonyabb lenne. E célra különleges szekrényeket és hűtőkamarákat használnak.

Az előbbiek belső hőmérséklete + 15°; a levegő víztartalma 60-tól egészen 80 százalék közt változhatik. A tojások csúcsukkal lefelé helyeztetnek lyukakkal el látott deszkákra. Egyes tojások meghagyatnak ezen helyzetükben, míg mások rendszeresen meg lesznek fordítva hetenként vagy kéthetenként. Néhány hónap múlva valamennyi tojás tökéletesen lesz konzerválva, izük nem lesz rossz, de súlyuk csökken és egyeseknél a tojás sárgája a héj hártájához odatapad. Megjegyzendő, hogy ezeket a tojásokat a tojtás napján vagy legföljebb másnap kell a szekrénybe helyezni.

A hűtőkamarai eljárást nagyban alkalmazzák Észak-

Amerikában és Németországban, nevezetesen Hamburgban. Amerika ilyen módon évenként körülbelül 1000 millió tojást konzervál. A hűtőkamra hőmérséklete 1° , a levegő nedvességtartalma pedig 75—80 százalék legyen. Arra nagyon ügyelnek, hogy elegendő levegő jusson a helyiségbe és e célra még szeleleket is alkalmaznak és a kamrák levegőjét naponta többször is megnyitják.

Mielőtt a tojásokat forgalomba bocsátanák, bizonyos ideig oly helyiségekbe helyezik el, hol a hőmérséklet 0° és a levegő elég száraz, hogy a tojás héja elváltozást ne szenvedjen.

Egyszerű berendezés esetén a tojások ily módon való eltartásának költségei nem haladják meg a tojások értékének 15 százalékát.

A berlini hűtőházi társaság kísérleteket végzett a tojások ily módon való eltartásával. Az egyik kísérletnél 45 tojást helyeztek el a fent leírt módon; 9 hónap múlva ezek a tojások főzés alkalmával kitünő ízűek voltak, sokkal kitünőbbek, mint azok, a melyeket szekrényekben alacsony hőmérséklet mellett állandósítottak, sőt ezek a legcsekélyebb elváltozás nélkül még egy hétig eltarthatók voltak minden kezelés nélkül. Egy másik kísérlet alkalmával a tojásokat közönséges hideg szobában helyezték el, melynek hőmérséklete $+1^{\circ}$ és $+5^{\circ}$ között ingadozott, a szoba levegőjének nedvességtartalma pedig 70 százaléknál alacsonyabb volt. Ily módon a tojások több vizet vesztek, mint az előző eljárásnál; 6 hó múlva a tojásfehéré vizenyős lett és a tojások a víztartalom elpárolgása következtében kevésbé jóízűek voltak.

Ezekből a kísérletekből kitűnik, hogy az alacsony hőmérsékletű helyiségben elhelyezett tojások több hónapon át eltarthatók és hogy jóízűek a levegő víztartalmától függ. A tojások kevésbé jó íze a tojás víztartalmának elpárolgásával és a súly csökkenésével arányos. Kiszámították, hogy 9 hónap alatt a tojások súlyuk 20 százalékát veszítik, ha szekrényekben vannak elhelyezve; 15 százalékot, ha hideg helyiségekben és csak 10 százalékot, ha direkte e célra berendezett hűtőkamrákban tartattak.

A tojásoknak hűtőkben való állandósítását oly módon is megkísérelték, hogy azokat különféle anyagokkal vették körül. Szecska közé tett és ládába helyeztek tojások jól elálltak 10 hónapon át, de valamennyi gyenge szalmaszagot kapott. Mások homok közé rakva szintén jól állandósultak, de nagyon kiszáradtak.

Végre majdnem légmentesen elzárt üveghordóba tettek tojásokat, melyeket homokkal vettek körül; 10 hónap múlva az eredmény kétségbeejtő volt, a mennyiben valamennyi tojás megrothadt.

A tojásoknak tehát elegendő levegőt kell juttatni. A mi a tojásoknak faforgácsal, szalmával, homokkal stb. efélével való beburkolását illeti, ha ezek az anyagok egyrészt hátrányosak is azért, mert a tojás rothadását eredményezhetik, másrésztől megvan az az előnyük, hogy ezek az anyagok rossz hővezetők lévén, megakadályozzák a tojás megfagyását és megrepedését, ha

a hűtőhelyiség hőmérséklete véletlenül 1° -nál lejjebb száll.

II. Száraz úton való eltartás, a tojás előkészítésével. E célra bevonják a tojás héját olyan anyagokkal, melyek a levegő és baktériumok behatolásának ellentállanak. Ilyen anyagok a vazelin, a paraffin, a viasz, a kolloidum, a lakk, a kolofonium stb. Az eljárások sok időt igényelnek, a mellett a siker sem biztos.

Tojásokat bevontak 60° -nál olvasztott paraffinnal is, 2 hónap múlva valamennyi rothadt volt. Ugyanilyen volt az eredmény azoknál a tojásoknál is, a melyeket oly paraffinnal vontak be, melyet 5 órán át 115° -nál melegítettek a végből, hogy elpusztítsák az esetleg jelenlevő penészgombákat.

Ha a tojásokat lakkal vonják be, ezek tökéletesen állandósulnak még nedves szalmában is, de firnisz szagot vesznek fel, a mi igen nagy baj.

Az albumin-, a gummi- és a dextrin-oldatot könnyű alkalmazni, de ezeknek az a hátrányuk, hogy tenyésztalajt alkotnak, mely fölülte kedvező a mikrobák és penészgombák kifejlődésére.

Azok az anyagok, melyek leginkább használatosak a tojás fertőtlenítésére: a szalicilsav, a bórsav, a szilikátok és a fluorok. Az elért eredmények eléggé kielégítőek. A tojásokat bemártják az elkészített oldatba, aztán leszárítják és selyempapírba göngyölik.

A vegyi termékek alkalmazása helyett olyan eljárást is követnek, hogy a tojásokat 5 másodpercig vagy 10—15 másodpercig forró vízbe mártják, a mi a tojás-héj szomszédságában levő fehérje megalvadását eredményezi. Ez azonban nem akadályozza a tojás vízálló-mányának elpárolgását.

Az említett eljárások általában véve nem járnak mindig kellő eredménnyel és nagyszámú tojásnál alkalmazva, nem praktikusak.

III. Eltartás foyadékokban. Ez eljárás alkalmazása esetén a tojás víztartalma nem párolog el, de a tojás gyakran felveszi annak a folyadéknak az ízét, a melybe bemártatott. E célra rendszeren mézvizet, sósvizet, gliczerint vagy kovasavas, bórsavas, szalicilsavas oldatot használnak.

A mézvízben való eltartás általánosan elterjedt módszer. Számítalan az olyan előírás, mely a víz és a nyersvagy oltott-mész arányát megszabja; az így elkészített mézvízhez néha konyhasót is adnak. A tojásokat többnyire csúcsukkal lefelé nagy agyagedényekbe helyezik, melyeket színültig megtöltenek mézvízzel. A méz egy része behatol a tojás belsejébe és sajátságos szagot ad neki.

A mézben való eltartás tökéletes volna, ha nem járna a következő hátrányokkal: a tojás héja megvékonyodik, törekeny lesz, mi miatt nem lehet a tojást héjában megfőzni; a fehérje vizenyössé válik és elveszti azt a sajátságát, hogy habbá verhető, végre a tojásnak mészíze is van.

Sós vízben való állandósításnál a tojások 6—8 hónap múlva kellemetlen sószűkek lesznek. Egyenlő mennyiségű glicerin- és vízből készült vegyületben tartott

tojások oly erősen cukros izűek lesznek, hogy csak süteménykészítéshez használhatók.

Ha a szilikátot alkalmazzák, rendszeren 1:10 arányú oldatot készítenek. A tojások ebben ép oly jól állandósulnak, mint a mézvízben; nincs semmiféle mellékizűk, a fehérje habbá verhető, de a héja, ámbár kevésbé törékeny, gyakran megreped, ha a tojást kifőzik.

Összegezve a mondottakat, a friss és tiszta tojás sokáig eltartható szellős helyen hideg-, fagymentes és nedves levegőn. Legkifogástalanabb a tojás állandósítása a modern hűtőkamrákban, melyek hőmérséklete 0°-kal határos és a melyekben a levegő nedvességtartalma 80 százalék. A tojásnak folyadékban való eltarására pedig 10 százalékos kovasavas oldat a legjobb.

(bl.)

Különfélék.

Szigorú törvény erdei és mezei kihágásokra. Szászországban az erdei és mezei kihágásokra nézve új törvényt hoztak, mely egyebek közt a következő szigorú rendelkezéseket tartalmazza: Fákrol ágak és galyak letörése, valamint virágzó bokrokról a virágok letévése mezei, illetőleg erdei kihágást képez, mely 300 márkáig* terjedő pénzbírsággal büntetettik. Tilos áfonyát, szedret, málnát és epret szedni, valamint gombát gyűjteni olyan helyeken, a hol a tulajdonos (birtokos) erre nézve tilalmi táblát függesztett ki. Fenyőtobozok gyűjtése, vagy mogyoró szedése 30 márkáig terjedő pénzbírsággal büntetettik. Fák kérgébe nevek, betűk vagy egyéb jelek bevésése, valamint útjelző, vagy tájékoztató táblák, továbbá padok, sorompók és kerítések befestése vagy bepiszkítása 150 márkáig terjedő pénzbírság terhe alatt tilos. Azonkívül büntetés éri azt is, a ki az erdőben üveget, tojás- vagy gyümölcshéjat, vagy papirt hágy, vagy szór el.

Mint láthatjuk, külföldön nemcsak a fák és növények rongálását, hanem az erdő s különösen a kiránduló helyek szépségének rovására eső üveg, papír stb. szétdobálását is szigorúan büntetik. Bizony felháborító dolog is az, mikor egy-egy szép kiránduló hely el van csúfítva az ott hagyott sok törött üvegtől és zsiros papirtól. Azért iparkodjunk mi is a közönséget hozzászoktatni, hogy papirosokat ne dobáljon el az erdőben, hanem, ha már nem is viszi azt haza, de legalább gyűrje jól össze és dugja be valami félreeső bokorba.

Kosárfűz metszése. A kosárfűz vesszőinek a levágását akkor kell megkezdenünk, a mikor a fűz leveleit már elhullatta, tehát körülbelül novemberben, és tarthat a munka egészen márczius elejéig. Ha a vesszőket korábban vágjuk le, az a fűz sarjadzókéességét hátrányosan befolyásolja, sőt a tőke esetleg el is pusztulhat. Tavasszal a nedvkeringés megindultával szintén nem

* 1 márka körülbelül 1-20 korona.

szabad már vesszőket vágni, mert a késői metszésnek a fűztelep időelőtti elgyengülése szokott a következménye lenni.

Esőcseppek nagysága. Egy meteorologus nem kimélve a fáradságot, az esőcseppek nagyságát mérte meg s azt tapasztalta, hogy a legnagyobb esőcseppek átmérője mintegy 4 mm., a legkisebbeké pedig nem egészen $\frac{1}{20}$ mm. Nagyobbak az esőcseppek nyáron, mint télen és nagyobbak a melegebb, mint a hűvösebb éghajlat alatt. Abban a pillanatban, a mikor az esőcsepp a földet éri, attól függ a csepp nagysága, hogy milyen magasról hullott alá. Nyáron az alacsonyabban fekvő légrétegek melegebbek, mint télen, és ezért képződnek nyáron a felhők csak nagyobb magasságban és ezért nagyobbak a nyári esőcseppek, mint a téliek.

Sárgult fehérnemű. Hogy ruhánk a mosás után szép fehér legyen, tegyük az utolsó kékítő vízbe, vagy a keményítőbe egy három rész erős alkoholból és egy rész terpentinolajból álló keveréket, még pedig egy veder vízre mintegy két evőkanálnyit. Még padláson való szárítás mellett is sokkal fehérebb lesz a ruha, mint klórmész használata mellett, de míg a klórmész nagyon rontja a ruhát, addig a terpentinolaj annak sohasem árt. A padlásnak természetesen nem szabad sötétnek lennie.

Nyugdíjbiztosítás. Herczeg Eszterházy uradalom eszterházi erdészeténél: Stift József, Markó Sándor, Győrvári József és Szabó Lajos erdőőrök, Nyikos István, Polgár Sándor, Tóth Sándor, Bencsics Ferencz, Sövegjártó Sándor, Varga Ignác és Markó János vadőrök az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár rendes tagjainak I. csoportjában nyugdíjra, a következők pedig túlkoros voltak miatt a IV. csoportban segélyre biztosítottak: Csóka Bertalan és Bella Mátyás erdőőrök, Bencsics József, Horváth János és Waschenthaler Mihály vadőrök. Valamennyi balesetre is biztosítottak.

Merénylet egy erdőkerülő ellen. Göcz Márton erdőkerülőt Bodrogolasziban, mikor késő este rendes körutját végezte, három legény megtámadta és a náluk lévő karókkal agyba-főbe verték úgy, hogy eszméletlenül összeesett és másnap reggel a környékbeliek találták meg. Most a kórházban haldoklik. A merényletet komlóskai legények követték el a túlszigoru erdőkerülő ellen.

Sajnálattal kellett meggyőződnünk ezuttal is, hogy szolgálatának lelkiismeretes teljesítése alkalmával szerencsétlenül járt szaktársunk az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárnál biztosítva nincsen.

A vadak távirója. Whiffen kapitány, angol kutató nemrégiben tért vissza utjáról Londonba. Többek között a Columbia délkeleti részén lakó emberevő törzseket is meglátogatta, a kiknél a drótnélküli távirónak egy igen különös fajtát talált meg honosítva. A vadak odvas fákat válogattak ki, a melyek különböző vastagságuk lévén,

különböző hangot adtak. Egy és ugyanazon fa is különböző vastagságú, így ugyanazon fából is többféle hangot lehet kihozni. A hang ezen a csupa cserjéssel fedett vidéken rendkívül nagy távolságra hallható. A vadak a hang különböző magasságáról vagy mélységéről ismerik fel a szavakat, melyeket egymással közölni akarnak.

Faragó Béla cs. és kir. udvari szállító, zalaegerszegi magpergető gyáros, a napokban küldte szét őszi csemeteárjegyzékét, őszi magárjegyzéke pedig a legközelebbi napokban fog megjelenni.

Milyen régi a méz. A méz már a történelem előtti időkben is ismeretes lehetett, mert a bibliában igen gyakran történik róla említés. Például Jákob Egyiptom előljáráóságának mézet küldött. A méhtenyésztés a görögöknél egy századdal időszámításunk előtt kezdődött, mert Plinius szerint az ő idejében készítettek először méhkast fakéregből; a kast máriaüvegből készült ablakkal látták el, hogy a méheket munkájuk közben is láthassák. A rómaiak szintén nagy becsben tartották a mézet; Romuluszról állítják, hogy áldozásra nem ritkán méz vagy süritett must híjján tejet volt kénytelen használni. Az első mézeskalácsos-boltot Rómában Krisztus előtt 171-ben görög vállalkozó nyitotta. Használták a mézet a gyümölcs eltartására is. Majd, mikor ezt a konzerváló hatását ismerték, a babiloniak és perzsák halottaikat is mézzel és viasszal vonták be. Hatalmas lökést adott a méhtenyésztésnek a kereszténység terjedése, mely a mézet és viaszt, mint a tisztaság jelképét alkalmazta szertartásaiban. Sőt a viaszgyertya még mai nap is az örök világosság szimboluma gyanánt szerepel.

Tigrisek harca. Amerikában a cincinnati-i állatkert a multkoriban nem mindennapi izgató jelenetnek volt a színhelye. Az állatkertbe ugyanis egy hároméves úgynevezett szibériai nősténytigris hoztak, mely az állatkertnek legvadabb és legveszedelmesebb tigrise volt, mert csak pár hónappal ezelőtt került fogságba. Az ingerült és folyton dühöngő tigris egy hatalmas indiai tigris ketreczébe zárták, a melytől egy erős deszkafallal választották el. Korán reggel az egész állatkertet vérfagyasztó ordítózás verte fel. Princess, a fiatal szibériai tigris keresztül törte az elválasztó deszkafalat és vérszomjas dühvel megtámadta Pashát, a hatalmas, de már kissé öreg és enervált indiai tigris. Az indiai tigris kétségbeesett dühvel védte magát és egyszer-kétszer sikerült is maga alá gyűrnie a fiatal szibériai tigris, de a szibériai tigris sokkal fürgébb, sokkal mozgékonyabb volt nála és mindannyiszor kiszabadult az indiai tigris karmai közül. Pasha, az öreg indiai tigris végre is kimerült és Princess, a fiatal szibériai tigris teljesen felülkerekedett. Ekkorra azonban az állatkerti személyzet már odasereglett és sűrű revolverlövésekkel igyekeztek megfélemlíteni az egymást marcangoló vadállatokat. A mikor azonban a lövések semmit sem használtak, erős vasrudakat dugtak be a ketrecz nyílásain és agyba-főbe ütlegelték vele a vérszomjas küz-

döket. Pasha, az öreg indiai tigris, szemmeláthatólag szívesen abba is hagyta volna a küzdelmet, de Princess, a fiatal szibériai tigris nem engedte. Körmeit és fogait a legyőzött indiai tigris hasába vájva, inkább késznek mutatkozott agyonveretni magát, mintsem elengedje áldozatát. Már-már úgy látszott, hogy a küzdők közül az egyiket agyon kell löni, a mikor néhány szolgáloda vonszolta a legnagyobb tüzoltó-tömlőt, a melyből hatalmas, hideg vízsugarat löveltek az élethalál-harcot vivő vadállatokra. A hatalmas vízsugár, mely a küzdőknek telefecskendezte szemüket, szájukat, orrukat és úgyszólván tovasöpörte őket, megtette a kívánt hatást. A kimerült két vadállat abbahagyta a harcot, mire gyorsan elkülönítették őket. Pasha, az öreg indiai tigris olyan súlyos sérüléseket szenvedett és annyi vért vesztett, hogy elpusztult.

Időjelzés. A «Meteor» október hóra a következő időjelzést teszi közzé:

Október hó változási napjai 6., 12., 13., 14., 18., 22., 26., 27. és 28-án állanak be. Legerősebb hatásuak a 6., 12., 18. és 26-ikiak; a 6-iki enyhébb, a 12-iki szeles, hűvös, részben csapadékos, a 18-iki újra enyhébb, száraz, a 26-iki hűvös csapadékos esetleg hideg jelleggel, mely deret, sőt fagyot is hozhat és a hó végeig megmarad.

Október hó első napjai a 6-iki változási nap hatásköreig a szeptember 29 és 30-iki hűvös csapadékos jellegű változás befolyása alatt még mindig hűvösek, nedvesek változatosak lesznek.

A változási napok sokasága folytán egyébként az egész hónap változatosnak ígérkezik, enyhébb időközökkel, de a hó végén két külső bolygónak és leginkább Szaturnusznak befolyása folytán a hidegebb jelleg is érvényesülhet.

Szerkesztői üzenetek.

Zsombai. 1. Küldött elbeszélése nem üti meg a mértéket s így azt nem közölhetjük. — 2. Hirdetését még egyszer hozzuk.

Zerge. 1. Bár készséggel elhiszszük, hogy a dolog úgy történt a mint Ön azt leírta, mégis a dolgot nem találtuk közölhetőnek, mert ilyesmi — sajnos — csaknem napirenden van s ha egy ilyen incidens közölnék, úgy lapunkat elárasztaná hasonló tárgyú közleményekkel, a mire pedig nekünk helyünk nincs. — 2. Használt levélbélyegek vásárlásával bélyegkereskedők foglalkoznak. Ha az eladni szándékolt bélyegek nincsenek érték szerint osztályozva s azok legnagyobb része 5 és 10 filléres, tehát a leggyakrabban használt bélyegekből áll, úgy a kereskedők az ilyet rendszerint kilőszámra veszik s egy kilogrammért 20—30—40 fillért fizetnek. Ha azonban a bélyegek kifogástalan és csak kevés átbélyezett példányaiból egyes lapokra teljes sorozatokat állít össze (egy sorozat alatt azt értik, ha abban minden használatban levő bélyeg egy példánya meg van) úgy az ilyet már sokkal jobb áron veszik meg. Egyébiránt tegyen ajánlatot valamelyik bélyegkereskedőnek, onnan majd részletes felvilágosítást nyer. Ilyen bélyegkereskedők pl. Budapesten: Prückler Irma (IV., Koronaherczeg-utca 3 szám), vagy pl. Vidéki Félix (VII., Dohány-utca 3. szám) stb.

G. J. A Vöröskereszt-Egyesület budapesti (budai) Erzsébet-kórházában évenként kétszer rendeznek hat-hat hónapos ápolónői tanfolyamot. A felvétel iránti kérvényeket a kórház igazgatóságához (Budapest, I., Győri-út 15. szám) december, illetve június hó 15-ig kell benyújtani és a következő mellékletekkel felszerelni.

1. Születési bizonyítvány. (A pályázónak 18—40 évesnek kell lennie). — 2. A kiskorú, vagy férjes pályázó, köteles atyjának, gyámjának, vagy férjének bejegyző nyilatkozatát is mellékelni. — 3. A hatóság vagy lelkész által kiállított erkölcsi bizonyítvány. — 4. Bizonyítvány arról, hogy a pályázó magyarul írni és olvasni tud s elég értelmes a felfogása. — 5. Hatósági bizonyítvány a pályázó foglalkozásáról és családi viszonyairól. — 6. Egészségi és esetleg himlőoltási bizonyítvány.

A tanfolyam első hónapjára mindenkit csak próbaképen vesznek fel; egy hónap eltelte után azonban már csak bizonyos feltételek mellett lehet kilépni a kórház kötelékéből.

A tanfolyam hallgatói lakást, teljes ellátást, mosást és ruhát kapnak, s a második hónaptól kezdve 10 korona havidíjat. A tanfolyam befejezte után a lakáson, teljes ellátáson és ruházaton kívül 200—240 korona az évi fizetés öt évig, azontúl pedig évi 300—480 korona. Előkelőbb betegekétől az ápolónők rendszerint szép pénzbeli vagy más ajándékot szoktak kapni.

O. L. 1. Lapunk ez évi 3-ik számában az Sz. Gy.-nek szóló szerkesztői üzenetben már megírtuk, hogy az «altiszt» elnevezés éppen olyan gyűjtőnév, mint a «tiszttviselő». Az állami alkalmazottak ugyanis három csoportba soroztatnak; u. m. tiszttviselő, altiszt és szolga. Az erdőőr, főerdőőr, vasúti kalauz, pénzügyőr, útmester stb. stb. az altisztek csoportjába tartoznak, tehát egy ilyen állami alkalmazottal joggal nevezheti magát altisztnak. Ujában azt tapasztaltuk, hogy különösen a kincstári főerdőőrök és erdőőrök szeretik magukat I. osztályú-, illetve II. osztályú altiszteknek, némelyek pedig erdészeti altiszteknek nevezni és neveztetni. Ezt a szokást nem tudjuk helyeselni, mert magában véve az «altiszt» vagy «I. oszt. altiszt» elnevezés nem fejezi ki azt, hogy az illető tulajdonképpen mi és milyen állásban van. Ez éppen olyan, mintha egy miniszteri segédtitkár, vagy főmérnök stb. azt mondaná magáról, vagy úgy címzettetné magát, hogy: «VIII. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselő». Ennek az újabb, de nézetünk szerint helytelen szokásnak a magyarázatát abban találjuk, hogy az állami költségvetésből az utóbbi években a «főerdőőr» és «erdőőr» elnevezés kimaradt, s helyette az I. osztályú, illetve II. osztályú altiszt elnevezés használtatott, a minnek következtében egyes kincstári erdőhivatalok nem erdőőröket és főerdőőröket neveztek ki, hanem altiszteket. Ennek a téves eljárásnak a megszüntetése iránt — tudomásunk szerint — a jövő évi állami költségvetésben gondoskodás történik. A járási erdőőrök — ha őket az illető vármegye a vármegyei altisztek csoportjába sorozta — szintén altiszteknek nevezhetik magukat, éppen úgy, mint pl. egy uradalomnál alkalmazott erdőőr is, ha őt a birtokos az altisztjei csoportjába nevezte ki. Viszont az «erdőőr» elnevezés az erdő-törvény 17. §-a alá tartozó erdőbirtokosok erdejénél alkalmazottak közül csak azt illeti meg, a ki az erdő-törvény 37. §-ában említett minősítéssel bír; más birtokokon azonban az viselheti az erdőőr címet, a kit a birtokos erdőőrré nevez ki. — 2. Az «Erdészeti Ujság» úgy látszik, hogy már megszűnt, mert már hosszabb idő óta mi sem kaptunk lapot; határozott választ azonban nem tudunk erre a kérdésre adni, mert mi sem tudjuk biztosan.

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Szakvizsgázott erdőőr, nős, 30 éves, négy polgárit végzett, alkalmazást keres; kisebb erdő- vagy vadászterület szakszerű kezelését elvállalná. — Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

Középiskolát és erdőőri szakiskolát végzett, szakvizsgázott, 3 évi irodai és erdei gyakorlattal bíró 23 éves uradalmi erdősegéd állást változtatni óhajt, de csak uradalomhoz óhajt menni. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

Erdőőri, vagy fűrészüzemnél valamilyen megfelelő állást keres, jelenleg egy fakereskedőnél alkalmazásban álló szakvizsgázott erdőőr. Czíme a szerkesztőségénél megtudható.

Erdőőri szakiskolába leendő felvételéhez megfelelő gyakorlat elsajátítása végett, 17 éves, ép, erős, egészséges, jó családból származó fiatalember azonnali belépésre mint gyakornok alkalmazást keres. Megkereséseket «Gyakornok» jelígyére, Tevel, Tolna megye, poste restante kérek. (5.)

5692/1909. sz.

Pályázati hirdetés.

Nyittravármegyében Nyitra állomáshelyvel a védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek:

Ezen állással: 500 korona bérfizetés, 140 korona útiátalány, 100 korona lakbér, 60 korona tüzfaváltság, azaz összesen 800 korona évi javadalmazás van összekötve, mely a beosztott erdőbirtokosok által megfelelő előleges havi részletekben szolgáltatik ki.

Pályázhatnak oly magyar honpolgárok, a kik a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják, esetleg a tót nyelvben is jártasak, ép, erős testalkatúak, a mit hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolni tartoznak, egyúttal pedig az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előírt kellékeknek megfelelnek.

A kellően felszerelt és sajátkezüleg írt kérvények f. évi október hó 10-ig a nyitrai m. kir. járási erdőgondnoksághoz nyújtandók be. A kitűzött határidőn túl beérkezett, valamint kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételét nem fogják.

Az állás betöltése hivatalos helyiségemben megtartható választás útján fog történni s arra f. évi október hó 15. napjának délelőtti 9 óráját tűzöm ki.

A megválasztott erdőőr a választásnak jóváhagyása után tartozik állását elfoglalni.

Nyitra, 1909. évi szeptember hó 10-én.

Dr. Majthényi

tb. főszolgabíró.

(2.)

3256/1909. szám.

Pályázati hirdetés.

Az alulírott m. kir. erdőhivatalnál egy I-ső osztályú altiszt (famesteri) állásra pályázat nyitattik.

Ezen állással a következő javadalmazás van egybekötve: 800 K fizetés, 200 K személyi pótlék, 160 K lakbér, 100 K egyenruha-átalány, 36 ürm.³ kemény tűzifa és 4 kat. hold földilletmény, avagy az utóbbinak megváltása.

Ezen állásra pályázók az építészeti körül szerzett gyakorlati — valamint a rajzolás és költségvetés szerkesztésben való jártasságukat okmányilag igazolni tartoznak. Az állami szolgálatba újonnan belépni kívánók, kell, hogy igazolják továbbá ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélő képességüket kincstári

erdészeti orvos, vagy vármegyei tiszti orvos, avagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal; életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal; a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való bírását ugyancsak beigazolni tartoznak.

Ezenkívül különös súly helyeztetik arra, hogy folyamodó az erdőhivatalhoz tartozó kegyuri templomok és templom-tornyok legmagasabb és legnehezebben hozzáférhető részeibe is felmenni és ott az előforduló építési-javítási munkákat személyesen felvenni és a helyszínén ellenőrizni képes legyen. A folyamodó ezen képességét kérvényében határozottan említse fel. A fentiek értelmében felszerelt, sajátkezűleg írt folyamodványok f. évi október hó 30-ig az alulírott m. kir. erdőhivatalhoz nyújtandók be.

Apatin, 1909. évi szeptember hóban.

(3.) *M. kir. erdőhivatal.*

Pályázati hirdetemény.

A vácsi idősb alapítványi káptalan nagyszáli védkerületi erdőőri állás megüresedvén, arra pályázat hirdettetik.

Ezen állással 400 korona készpénz, szabad lakás 382 □-ölnyi szőlőföld területen, 3·0 kat. holdnyi jobbrosszabb minőségű föld használata saját költségén műveltetve, 20 ürméter 8 cm-en aluli vastagságú galyfa, két tehén és két borjunak, szintügy két öreg sertés és hat süldőnek a nagyszáli káptalani erdőben nem tilos helyen való szabad legeltetése — van összekötvé.

Pályázók felhivatnak, hogy a) erdőőri szakvizsgabizonyítvánnyal, b) keresztlevéllel, c) családi állapotukat is igazoló erkölcsi bizonyítvánnyal, d) eddigi alkalmazásukról szóló szolgálati bizonyítvánnyal, e) orvosi bizonyítvánnyal felszerelt, a vácsi idősb alapítványi káptalanhoz, Vác czimzett és sajátkezűleg írt kérvényüket 1909. évi november hó 15-ig alulírt m. kir. járási erdőgondnokságnál nyujtsák be.

A pályázók személyes megjelenése kívánatos.

Vác, 1909. szeptember 18-án.

(4.) *M. kir. járási erdőgondnokság.*

5177/1909. sz.

Pályázat.

A beszercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében megüresedett egy első osztályú altiszti, két másodosztályú altiszti és egy erdőlegényi, előléptetés esetén három másodosztályú altiszti, illetve négy erdőlegényi, esetleg segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az ezen állásokra pályázók föl hivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt szakképzettséget, az államerdészeti szolgálatába újonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos avagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint élet-

korukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényeiket 1909. évi október hó 31-ig a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Beszercebánya, 1909. évi szeptember 17-én.

(6.) *M. kir. erdőigazgatóság.*

1913/1909. sz.

Pályázati hirdetemény.

Tállya nagyközség képviselő testületének 35—1913/1909. sz. határozatával elfogadott lemondás folytán megüresedett erdőőri állásra pályázatot hirdetünk.

Felhívjuk mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előírt erdőőri szakvizsgának sikeres letételét s eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi október hó 15-ig bezárólag alulírott előljáróságnál adják be, mert a későbbben beérkező kérvényeket figyelembe nem vesszük.

Ezen állás javadalmazása: a) 800 korona évi fizetés, melyet szabályszerű nyugtára a községi pénztár fizet ki havi utólagos részletekben, b) 16 ürméter tűzifa beszállítva, c) a rátkai határban fekvő 2·5 hold (10 vécás) szántóföld használata.

Az állás f. évi november hó 1-én foglalandó el. Katonakötelezettségüknek, eleget tett egyének előnyben részesülnek.

Tállya, 1909. évi szeptember hó 6-án.

Kula Géza

főjegyző.

Uhlyár Mihály

főbíró.

(7.)

3172/1909. sz.

Pályázati hirdetemény.

Alulírt m. kir. erdőhivatal kettő, illetve időközi nyugdíjazás esetében három II-od osztályú erdészeti altiszti, előléptetés esetén kettő, illetőleg három erdőlegényi és segéderdőőri, még pedig az állományszerű illetményekkel javadalmazott állásra pályázatot nyit.

Az altiszti állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba újonnan belépni kívánók ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló képességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt sajátkezűleg írt kérvényüket előljáró hatóságuk, eddig állami szolgálatban nem állók pedig az illetékes közigazgatási hatóság útján, folyó évi október hó 30-ig az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Orsova, 1909. évi szeptember hó 19-én.

(8.) *M. kir. erdőhivatal.*

Tölgyfaeladási hirdetemény.

A vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskolához tartozó vadászerdői, mosnicza-bisztrai és gyiroki erdőrészeknek 1909. évi vágásaiban részint kitermelt, részint gömbölyű állapotban lévő tölgyfa-anyagnak az alábbi csoportokban történő eladása czéljából folyó évi október hó 14-én d. e. 9 órakor a szakiskola irodahelyiségében nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Az eladás alá kerülő anyag és kikiáltási ár, valamint a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverelő bizottságnál leteendő 20%-nyi bánatpénz a következő:

A) Feldolgozott anyag.

I. csoport: Vadászerdői erdő B. gazdasági osztály.

388 darab a m. kir. államvasutak szabványméreteinek megfelelő különböző mérettel bíró 38-947 köbméter váltótalpfa,

23 darab 2·5 m. hosszú ütközési talpfa,

42 darab 2·7 m. hosszú goliát talpfa,

181 darab 2·5 m. hosszú közbenső talpfa,

175 darab 2·2 m. hosszú II. oszt. közbenső talpfa.

Az I-ső csoport anyagának kikiáltási ára: 3770 korona. Bánatpénz: 754 korona.

II. csoport: Vadászerdői erdő D. és E. gazdasági osztály.

469 darab a m. kir. államvasutak szabványméreteinek megfelelő különböző méretű 49,396 köbméter váltótalpfa,

15 darab 2·5 m. hosszú ütközési talpfa,

36 darab 2·7 m. hosszú goliát talpfa,

171 darab 2·5 m. hosszú közbenső talpfa,

166 darab 2·2 m. hosszú II. oszt. közbenső talpfa.

A II-ik csoport összes anyagának kikiáltási ára: 4275 korona. Bánatpénz: 855 korona.

III. csoport: Mosnicza-bisztrai erdő.

157 darab a m. kir. államvasutak szabványméreteinek megfelelő különböző méretű 18,355 köbméter váltótalpfa.

Kikiáltási ár: 1102 korona. Bánatpénz: 220 korona.

IV. csoport: Vadászerdői erdő B. D. C. gazdasági osztály.

255 darab különböző méretű 49,907 köbméter négyélű gerenda.

Kikiáltási ár: 2995 korona. Bánatpénz 600 korona.

V. csoport: Vadászerdői erdő D. gazdasági osztály.

388 akó hordódonga.

Kikiáltási ár 1009 korona. Bánatpénz: 202 korona.

B) Gömbölyű állapotban levő tölgyfa-anyag.

a) Mosnicza-bisztrai erdő részben:

			Kikiáltási ár	Bánatpénz
I. csoport:	129 drb.	96,661 m ³	2268 K.	454 K.
II.	126 "	101,243 "	2469 "	494 "
III.	127 "	102,100 "	2445 "	489 "
IV.	122 "	91,672 "	2233 "	447 "
V.	130 "	97,715 "	2309 "	462 "
VI.	129 "	97,338 "	2338 "	468 "
VII.	128 "	93,485 "	2159 "	432 "

			Kikiáltási ár	Bánatpénz
VIII. csoport:	127 drb.	93,338 m ³	2196 K.	439 K.
IX.	124 "	88,101 "	2116 "	423 "
X.	131 "	94,798 "	2258 "	452 "
XI.	128 "	87,739 "	2107 "	421 "
XII.	125 "	87,482 "	2084 "	417 "
XIII.	132 "	94,128 "	2236 "	447 "
XIV.	132 "	93,317 "	2202 "	440 "
XV.	124 "	89,340 "	2139 "	429 "

b) Gyiroki erdő részben:

			Kikiáltási ár	Bánatpénz
I. csoport:	172 drb.	70,086 m ³	1222 K.	244 K.
II.	167 "	65,212 "	1151 "	230 "
III.	170 "	71,000 "	1260 "	252 "
IV.	172 "	83,588 "	1436 "	287 "
V.	173 "	58,695 "	1514 "	303 "
VI.	167 "	86,445 "	1483 "	297 "
VII.	168 "	86,226 "	1489 "	298 "
VIII.	169 "	88,820 "	2534 "	507 "
IX.	170 "	88,127 "	1525 "	305 "

A részletes feltételek a vadászerdői m. kir. erdőőri szakiskola hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Vadászerdő, 1909. évi szeptember hó.

(9.) *M. kir. erdőőri szakiskola.*

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyl-tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I. " " 5.— "
3. Tyuktenyésztés	II. " " 3.— "
4. Pulykatenyésztés	II. " " 3.— "
5. Lud- és kacsatenyésztés	I. " " 3.— "
6. Baromfiak hizlalása	II. " " 1.50 "
7. Baromfitermékek értékesítése	" " 2.— "
8. Az ezüst szörmenyl tenyésztése és értékesítése. I. kiadás	" " 2.— "

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában Kolozsvár Ferencz József-u. 5. II. 8. az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható. (17.)

Legjobb minőségű

kocsányos és kocsánytalan **tölgymakkot,**

kittinő csiraképeségű

jegenyefenyőmagot,

tülevelű, lomblevelű és gyümölcsmagvakat,

erdősítési czélokra több millió saját nevelésű tülevelű és lomblevelű csemetét, díszfát, sorfát, párosításhoz iskolázott gyümölcs-vadonczot, vadetetésre csicsókát és vadgesztenyét szállít

FARAGÓ BÉLA cs. és kir. Zalaegerszeg.

Árjegyzéket szívesen küldök. (2. IV. 2.)